

Dokumentowanie uprawnień do zasiłku macierzyńskiego i opiekuńczego po zmianie przepisów

W związku ze zmianami obowiązującymi od 1 stycznia 2009 r. dotyczącymi ustalania prawa i wypłaty zasiłku macierzyńskiego i opiekuńczego, do czasu zmiany rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 65, poz. 742, ze zm.) należy stosować następujące zasady dokumentowania prawa do zasiłku macierzyńskiego przysługującego na podstawie art. 180 § 6¹ – 6³ k.p. oraz zasiłku opiekuńczego przysługującego na podstawie art. 32a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa:

1. Do ustalenia prawa i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu-ojcu dziecka za okres sprawowania opieki nad dzieckiem, w czasie pobytu ubezpieczonej-matki dziecka w szpitalu, w przypadku gdy ze względu na stan zdrowia nie może ona sprawować osobistej opieki nad dzieckiem i wykorzystała urlop macierzyński w wymiarze 8 tygodni po porodzie, wymagane są:

- 1) skrócony odpis aktu urodzenia dziecka,
- 2) zaświadczenie ze szpitala o dacie przyjęcia ubezpieczonej-matki dziecka do szpitala ,
- 3) zaświadczenie o okresie przysługującego oraz wypłaconego matce dziecka zasiłku macierzyńskiego.

W przypadku, gdy zasiłek macierzyński wypłacany jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dodatkowo wymagane jest odpowiednio:

- 4) zaświadczenie pracodawcy o udzielonym urlopie macierzyńskim – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem,
- 5) oświadczenie o przerwaniu działalności pozarolniczej – w przypadku ubezpieczonego będącego osobą prowadzącą działalność pozarolniczą,
- 6) zaświadczenie o przerwaniu działalności zarobkowej – w przypadku pozostałych ubezpieczonych.

Ponadto ubezpieczony – ojciec dziecka, któremu przyznano prawo do zasiłku macierzyńskiego, powinien być pouczony o obowiązku niezwłocznego poinformowania płatnika zasiłku macierzyńskiego o wypisaniu ubezpieczonej – matki dziecka ze szpitala oraz udokumentowania daty wypisania jej ze szpitala.

2. W celu przerwania wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonej - matce dziecka za okres pobytu w szpitalu, wymagane jest zaświadczenie o przyjęciu do szpitala, a w przypadku pracownicy, której zasiłek macierzyński wypłacany jest przez ZUS dodatkowo - zaświadczenie pracodawcy o przerwaniu urlopu macierzyńskiego.

Na wniosek ubezpieczonej w aktach pozostawia się kserokopię zaświadczenia o dacie przyjęcia ubezpieczonej do szpitala poświadczoną przez płatnika zasiłku za zgodność z oryginałem, celem przedłożenia oryginału zaświadczenia do wypłaty zasiłku macierzyńskiego ubezpieczonemu - ojcu dziecka.

W celu podjęcia wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonej - matce dziecka za okres po przerwie, ubezpieczona powinna przedłożyć zaświadczenie o okresie zasiłku macierzyńskiego wypłaconego ubezpieczonemu - ojcu

dziecka, a w przypadku ubezpieczonej będącej pracownicą, jeżeli zasiłek jest wypłacany przez ZUS, dodatkowo – zaświadczenie pracodawcy o udzielonym urlopie macierzyńskim.

3. Do wypłaty zasiłku opiekuńczego przysługującego ubezpieczonemu - ojcu dziecka lub innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny, przysługującego w wymiarze do 8 tygodni, tj. do 56 dni na podstawie art. 32a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r., wymagane jest dodatkowo:

- 1) zaświadczenie lekarskie o pobycie ubezpieczonej – matki dziecka w szpitalu,
- 2) oświadczenie o pobieraniu przez ubezpieczoną – matkę dziecka zasiłku macierzyńskiego w okresie 8 tygodni po porodzie.

II. Ponadto, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wyjaśniło:

1. Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw nadała nowe brzmienie art. 183 § 1 k.p., zgodnie z którym okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego został wydłużony i uzależniony od liczby dzieci przyjętych jednocześnie na wychowanie. Urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego przysługuje nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7. lub odpowiednio 10. roku życia. Pod pojęciem liczby dzieci przyjętych jednocześnie na wychowanie należy rozumieć liczbę dzieci w wieku określonym w art. 183 § 1 k.p., z tytułu przyjęcia których pracownikowi przysługuje prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, a nie liczbę dzieci przyjętych w ogóle. Oznacza to zatem, że w przypadku, gdy pracownik przyjmie na wychowanie jednocześnie np. troje dzieci w wieku 5, 12 i 16 lat, to jedynie z tytułu przyjęcia jednego dziecka (w wieku 5 lat) przysługuje urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego, który powinien być udzielony w wymiarze 20 tygodni, gdyż tylko jedno dziecko spełnia kryterium wieku wymaganego do udzielenia urlopu. Na dwoje starszych dzieci pracownik nie będzie uprawniony do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

2. Znowelizowany art. 183 § 1 k.p. przewiduje, że przepisy art. 180 § 5-7, w tym o prawie do przerwania urlopu macierzyńskiego przez pracownicę wymagającą opieki szpitalnej stosuje się odpowiednio. Zatem zasady te powinny być stosowane w odniesieniu do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. W przypadku gdy pracownica, która przyjęła na wychowanie dziecko w wieku 7 lub odpowiednio 10 lat, przebywa w szpitalu może przerwać urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego po upływie 8 tygodni (56 dni) liczonych od dnia rozpoczęcia korzystania z tego urlopu. Pracownik-ojciec adopcyjny może wykorzystać część urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, w okolicznościach, o których mowa w art. 180 § 6¹ k.p., a łączny wymiar urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego wykorzystanego przez pracownicę i pracownika nie może w takim przypadku przekroczyć wymiaru określonego w art. 183 § 1 i 2 k.p.

Przedstawione wyżej zasady mają odpowiednie zastosowanie do ubezpieczonych innych niż pracownicy.